

สุนทรียทักษะภาวะผู้นำและบรรยากาศองค์การที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน โรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น

เสาวณีย์ ม่วงนิล*, นครินทร์ ประสิทธิ์^{***}, สุรัชย์ พิมหา**, นพรัตน์ เสนาฮาด**,
สุพัฒน์ กองศรีมา***, ศรัณยา พันธุ์โยธา****, ณัฐกร นิลเนตร*****

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวางนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสุนทรียทักษะภาวะผู้นำและบรรยากาศองค์การที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น ประชากรคือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่รับผิดชอบปฏิบัติงานแพทย์แผนไทยในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในพื้นที่จังหวัดขอนแก่นจำนวน 248 คน คำนวณกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 183 คน สุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบการสุ่มอย่างง่าย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน และการถดถอยพหุเชิงเส้นแบบขั้นตอน โดยกำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.05

ผลการศึกษาพบว่า ภาพรวมของระดับสุนทรียทักษะภาวะผู้นำ ($\bar{X}=4.33$, $SD=0.50$) ระดับบรรยากาศองค์การ ($\bar{X}=4.28$, $SD=0.59$) และระดับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน ($\bar{X}=4.17$, $SD=0.61$) ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น อยู่ในระดับมาก โดยพบว่าภาพรวมสุนทรียทักษะภาวะผู้นำ ($r=0.694$, $p\text{-value}<0.001$) และบรรยากาศองค์การ ($r=0.592$, $p\text{-value}<0.001$) มีความสัมพันธ์ระดับปานกลางกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน และพบว่าสุนทรียทักษะภาวะผู้นำทักษะ ด้านการนำเสนอ ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการวางแผนและการจัดองค์กร บรรยากาศองค์การ มิติด้านความรับผิดชอบต่อผลและสามารถร่วมพยากรณ์การปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น ได้ร้อยละ 61.0 ($R^2=0.610$)

คำสำคัญ: สุนทรียทักษะภาวะผู้นำทักษะ; บรรยากาศองค์การ; การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน; โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

* นักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** อาจารย์ สาขาวิชาการบริหารสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

*** นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุดรธานี

**** นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

***** อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์และวิทยาการสุขภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

^a Corresponding author: นครินทร์ ประสิทธิ์ Email: Nakapr@kku.ac.th

รับบทความ: 15 พ.ค. 66; รับบทความแก้ไข: 27 พ.ค. 66; ตอบรับตีพิมพ์: 27 พ.ค. 66; ตีพิมพ์ออนไลน์: 18 มิ.ย. 66

Leadership Soft Skills and Organizational Climate Affecting the Performance of Thai Traditional Medicine and Integrated Medicine of Public Health Personnel at Sub-District Health Promoting Hospitals in Khon Kaen Province

Soawanee Moungnin*, Nakarin Prasit^{**a}, Surachai Phimha^{**}, Nopparat Senahad^{**},
Supat Kongsrima^{***}, Saranya Phanyotha^{****}, Nathakon Nilnate^{*****}

Abstract

Objective of this cross-sectional descriptive research was to investigate the leadership soft skills and organizational climate affecting the performance of Thai traditional medicine and integrated medicine of public health personnel at sub-district health promoting hospitals in Khon Kaen province. Population was consisted of 248 public health officers responsible for Thai traditional medicine and integrated medicine at sub-district health promoting hospitals in Khon Kaen province. Samples were 183 officers randomly selected using simple random sampling method. Statistics used in this study included Pearson's correlation and stepwise multiple linear regression, with a significance level of 0.05.

Results showed that overall leadership soft skills factors ($\bar{X}=4.33$, $SD=0.50$), organizational climate factors ($\bar{X}=4.28$, $SD=0.59$) and performance of Thai traditional medicine and integrated medicine of public health personnel ($\bar{X}=4.17$, $SD=0.61$) were at a high level. It was found that the overall of leadership soft skills factors ($r=0.694$, $p\text{-value}<0.001$) and overall organizational climate factors ($r=0.592$, $p\text{-value}<0.001$) had a moderate relationship with infectious waste management practices. The leadership soft skills factors: presentation, self-development, communication and planning and organization factors: organizational climate factors for responsibility dimension were effective and able to jointly predict the performance of Thai traditional medicine and integrated medicine of public health personnel at sub-district health promoting hospitals in Khon Kaen province at 61.0% ($R^2=0.610$)

Keywords: Leadership soft skills; Organizational climate; Thai traditional medicine and integrated medicine, Sub-district health promoting hospitals

* Master of Public Health Candidate, Faculty of Public Health, Khon Kaen University

** Lecturer, Department of Public Health Administration, Faculty of Public Health, Khon Kaen University

*** Public Health Technical Officer, Professional Level, Udon Thani Provincial Public Health Office

**** Doctoral Student, Faculty of Public Health, Khon Kaen University

***** Lecturer, Faculty of Nursing and Allied Health Sciences, Phetchaburi Rajabhat University

^a Corresponding author: Nakarin Prasit Email: Nakapr@kku.ac.th

Received: May 15, 23; Revised: May 27, 23; Accepted: May 27, 23; Published Online: Jun. 18, 23

บทนำ

การแพทย์แผนไทยนั้นเป็นองค์ความรู้ที่อยู่กับคนไทยมาตั้งแต่อดีต ด้วยในเรื่องของเป็นที่พึ่งด้านสุขภาพที่ใกล้ชิดที่สุดในชุมชน เข้าถึงได้ง่ายรวมทั้งในส่วนของการประยุกต์ใช้สมุนไพรเพื่อการรักษา ที่มีต้นทุนในราคาที่ถูกกว่ายาแผนปัจจุบัน ประชาชนสามารถเข้าถึงได้สะดวกในบริบทของวิถีชีวิตของสังคมไทย ดังนั้นประเทศไทยจึงมีการดำเนินการกลยุทธ์นโยบายในการส่งเสริมการบริการแพทย์แผนไทยในยุคปัจจุบันให้มีความทันสมัยสู่ความเป็นสากล ในรูปแบบของการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน เพื่อเป็นการขยายองค์ความรู้ สืบทอดภูมิปัญญาอย่างต่อเนื่องสู่คนรุ่นต่อไป⁽¹⁾ แนวคิดนี้สอดคล้องกับแผนขับเคลื่อนนโยบายมุ่งเน้นของกระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ 2565 ที่มุ่งเน้นในการสร้าง Service plan ในส่วนของการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน การพัฒนาสุขภาพประชาชนแบบองค์รวมโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาและสร้างกลไกเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกำลังคน การบริการด้านสุขภาพให้ได้มาตรฐาน มีคุณธรรมจริยธรรม และสร้างความเข้มแข็งของบุคลากรด้านสุขภาพ โดยการพัฒนาศักยภาพเสริมทักษะมีการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่องให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบันเพื่อสร้างบริการทางการแพทย์แผนไทยในพื้นที่ชุมชนอย่างยั่งยืน⁽²⁾

การปฏิบัติงานตามมาตรฐานตัวชี้วัดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนางานสาธารณสุขนั้น สถานบริการต้องจัดให้มีการบริการที่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด ทั้งนี้เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน และให้ประชาชนได้รับการบริการอย่างเป็นธรรมตามสิทธิขั้นพื้นฐาน การบริการการแพทย์แผนไทย เป็นศาสตร์การรักษา พื้นฟู ป้องกันและส่งเสริมไม่ให้เกิดโรคหรือการเจ็บป่วยของประชาชนมาช้านาน ถือเป็นศาสตร์ทางด้านสุขภาพที่อาศัยการเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้สืบทอดกันจากบรรพบุรุษเกิดเป็นภูมิปัญญาเรียกภูมิปัญญาชาวบ้าน หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ใช้องค์ความรู้เฉพาะผสมการใช้สมุนไพรในการรักษาผู้ที่เจ็บป่วย⁽³⁾ ปัจจุบันการให้บริการทางการแพทย์แผนไทย มีความแตกต่างจากในอดีตอย่างเห็นได้ชัด คือการใช้หลักการทางวิชาการ หลักวิทยาศาสตร์เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น มีการศึกษา ค้นคว้า ทดลองและจัดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร การอ้างอิงแหล่งที่มาที่น่าเชื่อถือ นอกจากนี้ การจัดบริการทางการแพทย์แผนไทยต้องมีมาตรฐานสอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร อาศัยความร่วมมือของบุคลากรที่มีความสนใจและให้ความสำคัญกับศาสตร์การแพทย์แผนไทย สามารถนำความรู้มาดูแลรักษาสุขภาพ ลดความเสี่ยงในการเกิดโรค และเพื่อให้เกิดการบริการที่ได้มาตรฐานจึงต้องมีการกำหนดตัวชี้วัดมาตรฐานขึ้น ให้เกิดประสิทธิภาพในรูปแบบของการปฏิบัติงานการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน ที่มีความบูรณาการองค์ความรู้มีการจัดการบริการแพทย์แผนไทยในยุคปัจจุบัน โดยการปฏิบัติงานการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสานของบุคลากรด้านสาธารณสุข กำหนดตัวชี้วัดในการประเมินมาตรฐานบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสถานที่ เครื่องมือเครื่องใช้ และสิ่งแวดล้อม 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านการปฏิบัติงาน 4) ด้านการควบคุมคุณภาพ และ 5) ด้านการจัดบริการ⁽²⁾

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่นได้ให้ความสำคัญด้านการแพทย์แผนไทยโดยได้กำหนดนโยบายให้มีการดำเนินงานแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสานเพื่อให้มีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพของประชาชนในพื้นที่จังหวัดขอนแก่นในลักษณะการบริการที่ครอบคลุมในด้านการส่งเสริมสุขภาพ ด้านการป้องกันโรคด้านการรักษาโรค และด้านการฟื้นฟูสภาพได้อย่างต่อเนื่อง⁽²⁾ เพื่อที่จะเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพ

บุคลากรได้อย่างยั่งยืน ซึ่งปัจจัยสุนทรียทัศนัภาวะผู้นำและปัจจัยบรรยากาศองค์การ เป็นปัจจัยที่จะส่งเสริมสร้างกระบวนการปฏิบัติงานทั้งตรงและทางอ้อมให้เกิดการพัฒนาที่ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้รับผิดชอบในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลส่วนใหญ่นั้นไม่ได้สำเร็จการศึกษาทาววิชาชีพแพทย์แผนไทย จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่ศึกษาสุนทรียทัศนัภาวะผู้นำและบรรยากาศองค์การที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น เพื่อจะนำการศึกษาที่ได้มาพัฒนาต่อยอดการปฏิบัติงานบริการของแพทย์แผนไทยของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น ให้บรรลุเป้าหมายขององค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสุนทรียทัศนัภาวะผู้นำและบรรยากาศองค์การที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาสุนทรียทัศนัภาวะผู้นำและบรรยากาศองค์การที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น
3. เพื่อศึกษาระดับสุนทรียทัศนัภาวะผู้นำ ระดับบรรยากาศองค์การและระดับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัย เจริญพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional descriptive research) เพื่อเพื่อศึกษาสุนทรียทัศนัภาวะผู้นำและบรรยากาศองค์การที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น จำนวน 240 คน ในการคำนวณกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรสำหรับการวิเคราะห์ถดถอยพหุเชิงเส้น (Multiple linear regression analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานของ Cohen⁽⁴⁾ คำนวณได้จากสูตรดังนี้

$$N = \frac{\lambda(1 - R_{Y.A,B}^2)}{R_{Y.A,B}^2 - R_{Y.A}^2} + w$$

กำหนดให้

$R_{Y.A,B}^2$ คือค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุสำหรับ Full Model ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้ได้นำค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรจากการศึกษาของ ศุมาลีน ดิฉันท์ และประจักษ์ บัวผัน⁽⁵⁾ ซึ่งมีลักษณะงานที่คล้ายคลึงกับงานวิจัยครั้งนี้ ได้ค่า $R_{Y.A,B}^2$ ได้เท่ากับ 0.649

$R_{Y.A}^2$ คือค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุสำหรับ Reduce model ($R_{Y.A,B}^2 - R_{Y.B}^2$) ซึ่งได้ค่า $R_{Y.A}^2 = 0.634$

$R^2_{Y.B.}$ คือค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุที่เปลี่ยนแปลง (R^2 Change) เมื่อไม่มีตัวแปรที่ต้องการทดสอบ

$$R^2_{Y.B.} = 0.015$$

λ คือค่าความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนตัวแปรอิสระและอำนาจการทดสอบ

w คือจำนวนตัวแปรอิสระนอกเหนือจากตัวแปรที่ต้องการทดสอบ (เซต A) = 0 (เซต B) = 16

u คือจำนวนตัวแปรอิสระที่ต้องการทดสอบ (เซต B) เท่ากับ 1 ตัวแปร

v คือค่าที่ได้จาก $v = N - u - w - 1$

จากการคำนวณตัวอย่างโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุทดอยของตัวแปรจากการศึกษาโมเดล⁽⁵⁾ ได้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จำนวน 183 คน จากการคำนวณการสุ่มในการศึกษาครั้งนี้หาช่วงระยะห่างของการเลือกตัวอย่าง โดยใช้สูตร $l = N/n$ ⁽⁶⁾ เนื่องจากช่วงระยะห่างของการเลือกตัวอย่างคือ 1.31 ซึ่งมากกว่า 1.50 จึงสามารถใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) นำรายชื่อใส่ในภาชนะแล้วทำการจับฉลากโดยไม่ใส่คืน จนได้ขนาดตัวอย่างครบจำนวน 183 คน

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยในครั้งนี้ มีทั้งหมด 4 ส่วน รายละเอียด ได้แก่ ส่วนที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ปฏิบัติงานที่รับผิดชอบงานแพทย์แผนไทย รายได้ การได้รับการอบรมแพทย์แผนไทย ส่วนที่ 2 สุนทรียทักษะภาวะผู้นำในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ประกอบด้วย 1) ทักษะด้านการทำงานเป็นทีม 2) ทักษะด้านการติดต่อสื่อสาร 3) ทักษะด้านการเป็นผู้นำ 4) ทักษะด้านการคิดริเริ่ม 5) ทักษะด้านการนำเสนอ 6) ทักษะด้านการสอนงาน 7) ทักษะด้านการพัฒนาตนเอง 8) ทักษะในการวางแผนและจัดองค์กร โดยใช้แนวคิดของ Crosbie⁽⁷⁾ ส่วนที่ 3 บรรยากาศองค์การในการการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ประกอบด้วย 1) มิติโครงสร้างองค์กร 2) มิติความอบอุ่น 3) มิติการสนับสนุน 4) มิติการให้รางวัล 5) มิติความขัดแย้ง 6) มิติมาตรฐานการปฏิบัติงาน 7) มิติความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน 8) มิติความเสี่ยง และ 9) มิติความรับผิดชอบ โดยใช้แนวคิดของ Litwin & Stringer⁽⁸⁾ ส่วนที่ 4 การปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย 1) ด้านสถานที่ เครื่องมือเครื่องใช้ และสิ่งแวดล้อม 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านการปฏิบัติงาน 4) ด้านการควบคุมคุณภาพ และ 5) ด้านการจัดบริการ ใช้แนวคิดของกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข⁽²⁾ โดยส่วนที่ 2-4 เป็นคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด (5 คะแนน) มาก (4 คะแนน) ปานกลาง (3 คะแนน) น้อย (2 คะแนน) และ น้อยที่สุด (1 คะแนน)

โดยการดำเนินการสร้างและพัฒนาแบบสอบถามในการศึกษาครั้งนี้ มีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านความตรงของเนื้อหา (Content validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item objective congruence: IOC) พบว่า ทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้อง มากกว่า 0.50 และการตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability) ไปทดลองใช้ (Try out) เจ้าหน้าที่สาธารณสุขผู้รับผิดชอบ

งานแพทย์แผนไทย ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีลักษณะสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานคล้ายคลึงกันและมีพื้นที่ใกล้เคียงกันกับการวิจัยครั้งนี้จำนวน 30 คน การวิเคราะห์ค่า Cronbach's alpha coefficient พบว่า แบบสอบถามด้านความรู้ด้านสุขภาพ ด้านสุนทรียทัศนคติภาวะผู้นำ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.966 ด้านบรรยากาศองค์การ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 ด้านการดำเนินงานมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.963 และเมื่อรวมแบบสอบถามทั้งหมด มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.973

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปและสถิติในการวิเคราะห์ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา ใช้สถิติ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด สถิติอนุมาน ได้แก่ สถิติสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุเชิงเส้นแบบขั้นตอน (Stepwise multiple linear regression analysis)

การแปลผล

การแปลผลคะแนนระดับสุนทรียทัศนคติภาวะผู้นำ ระดับบรรยากาศองค์การ และระดับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น โดยนำมาจัดระดับเป็น 5 ระดับ ซึ่งได้จากการแบ่งช่วงคะแนนมาตราส่วนประมาณค่าของ Likert⁽⁹⁾ มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด (5 คะแนน) มาก (4 คะแนน) ปานกลาง (3 คะแนน) น้อย (2 คะแนน) และ น้อยที่สุด (1 คะแนน) และแปลผลโดยนำมาจัดระดับ 5 ระดับ ซึ่งได้จากการแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ยได้ โดยใช้เกณฑ์ของ สำเร็จ จันทรสวรรณ และสุวรรณ บัวทวน⁽¹⁰⁾ การปฏิบัติงานระดับมากที่สุดช่วงคะแนนเฉลี่ย 4.50-5.00 คะแนน การปฏิบัติงานระดับมาก ช่วงคะแนนเฉลี่ย 3.50-4.49 คะแนน การปฏิบัติงานระดับปานกลาง ช่วงคะแนนเฉลี่ย 2.50-3.49 คะแนน การปฏิบัติงานระดับน้อย ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49 คะแนน และการปฏิบัติงานระดับน้อยที่สุดช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.49 คะแนน

สำหรับเกณฑ์การแบ่งระดับความสัมพันธ์จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r) มีค่าตั้งแต่ -1 ถึง +1⁽¹¹⁾ แบ่งระดับดังนี้ คือ ไม่มีความสัมพันธ์ ($r=0$) ความสัมพันธ์ต่ำ ($r=\pm 0.01$ ถึง ± 0.30) ความสัมพันธ์ปานกลาง ($r=\pm 0.31$ ถึง ± 0.70) ความสัมพันธ์สูง ($r=\pm 0.71$ ถึง ± 0.99) และความสัมพันธ์โดยสมบูรณ์ ($r=\pm 1$)

การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ หลังจากผู้วิจัยได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยขอนแก่นแล้ว เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2565 เลขที่ HE652176 โดยดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 1 ธันวาคม ถึง 31 ธันวาคม 2565

ผลการวิจัย

คุณลักษณะส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่การปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน

คุณลักษณะส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขผู้รับผิดชอบงานแพทย์แผนไทยในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 66.7 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 38.8 มีอายุเฉลี่ย 40.1 ปี (SD=8.39 ปี) อายุต่ำสุด 26 ปี อายุสูงสุด 59 ปี ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 99.5 ส่วนใหญ่สถานภาพสมรส จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 65.6 ส่วนใหญ่รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-30,000 บาท จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 35.5 เงินเดือนต่ำสุด 13,000 บาท เงินเดือนสูงสุด 62,720 บาท ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ปฏิบัติงาน 1-5 ปี จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 48.1 (Min=1 ปี, Max=20 ปี) ส่วนใหญ่ไม่เคยอบรมการฝึกอบรมเกี่ยวกับการแพทย์แผนไทย จำนวน 94 คิดเป็นร้อยละ 51.4

ระดับสุนทรียทักษะภาวะผู้นำในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น

เมื่อพิจารณาระดับสุนทรียทักษะภาวะผู้นำ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.33 (SD=0.50) ซึ่งเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทักษะด้านการทำงานเป็นทีม มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.46 (SD= 0.49) ส่วนรองลงมาคือทักษะด้านการติดต่อสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.43 (SD=0.52) ส่วน สุนทรียทักษะภาวะผู้นำที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านทักษะด้านการนำเสนอ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.24 (SD=0.64) ส่วนรองลงมาคือ ด้านทักษะด้านการสอนงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.25 (SD=0.59) ตามลำดับ รายละเอียด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผลระดับปัจจัยสุนทรียทักษะภาวะผู้นำในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น

	สุนทรียทักษะภาวะผู้นำ	Mean	SD	แปลผล
1.	ทักษะด้านการทำงานเป็นทีม	4.46	0.49	มาก
2.	ทักษะด้านการติดต่อสื่อสาร	4.43	0.52	มาก
3.	ทักษะด้านการเป็นผู้นำ	4.32	0.58	มาก
4.	ทักษะด้านการคิดริเริ่ม	4.28	0.61	มาก
5.	ทักษะด้านการวางแผนและการจัดองค์กร	4.29	0.59	มาก
6.	ทักษะด้านการนำเสนอ	4.24	0.64	มาก
7.	ทักษะด้านการสอนงาน	4.25	0.59	มาก
8.	ทักษะด้านการพัฒนาตนเอง	4.34	0.66	มาก
	ภาพรวม	4.33	0.50	มาก

ระดับบรรยากาศองค์การในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น

เมื่อพิจารณาบรรยากาศองค์การ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับบรรยากาศองค์การของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขผู้รับผิดชอบงานแพทย์แผนไทยในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.28 (SD=0.59) ซึ่งเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มิติโครงสร้างองค์กรมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.44 (SD=0.53) ส่วนรองลงมาคือมิติการสนับสนุน ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.37 (SD=0.56) ส่วนระดับบรรยากาศองค์การที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มิติความเสี่ยง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.20 (SD=0.60) ส่วนรองลงมาคือ มิติการให้รางวัลและมิติความขัดแย้ง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.21 (SD=0.68 และ 0.63) ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผลระดับ บรรยากาศองค์การในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

บรรยากาศองค์การ	Mean	S.D.	แปลผล
1. มิติโครงสร้างองค์กร	4.44	0.53	มาก
2. มิติความอบอุ่น	4.34	0.60	มาก
3. มิติการสนับสนุน	4.37	0.56	มาก
4. มิติการให้รางวัล	4.21	0.68	มาก
5. มิติความขัดแย้ง	4.21	0.63	มาก
6. มิติมาตรฐานการปฏิบัติงาน	4.24	0.52	มาก
7. มิติความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน	4.25	0.58	มาก
8. มิติความเสี่ยง	4.20	0.60	มาก
9. มิติความรับผิดชอบ	4.26	0.59	มาก
ภาพรวม	4.28	0.59	มาก

ระดับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น

เมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.17 (SD=0.61) ซึ่งเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านสถานที่เครื่องมือเครื่องใช้ และสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.25 (SD=0.50) ส่วนรองลงมาคือ ด้านการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.21 (SD=0.78) ส่วนระดับการปฏิบัติงาน

ตามมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการจัดบริการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.08 (SD=0.84) ส่วนรองลงมาคือ ด้านบุคลากร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.14 (SD=0.79) ตามลำดับ โดยแปลผลค่าเฉลี่ยทั้ง 5 ด้าน มีอยู่ในระดับมาก (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น

การปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุน การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน	Mean	SD	แปลผล
1. ด้านสถานที่ เครื่องมือเครื่องใช้ และสิ่งแวดล้อม	4.25	0.50	มาก
2. ด้านบุคลากร	4.14	0.79	มาก
3. ด้านการปฏิบัติงาน	4.21	0.78	มาก
4. ด้านการควบคุมคุณภาพ	4.08	0.84	มาก
5. ด้านการจัดบริการ	4.17	0.67	มาก
ภาพรวม	4.17	0.61	มาก

สุนทรียทัศนัภาวะผู้นำและบรรยากาศองค์การที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น

สุนทรียทัศนัภาวะผู้นำและบรรยากาศองค์การที่มีความสัมพันธ์การปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น พบว่า ภาพรวม ภาพรวมสุนทรียทัศนัภาวะผู้นำ และภาพรวมบรรยากาศองค์การมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.694$, $p\text{-value}<0.001$) และ ($r=0.592$, $p\text{-value}<0.001$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาารายด้านของปัจจัยสุนทรียทัศนัภาวะผู้นำและปัจจัยบรรยากาศองค์การดังรายละเอียดตารางที่ 4

ตารางที่ 4 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสุนทรียทักษะภาวะผู้นำและบรรยากาศองค์การที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น

สุนทรียทักษะภาวะผู้นำและบรรยากาศองค์การ	การปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน		
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์		
	ของเพียร์สัน	p-value	ระดับความสัมพันธ์
ภาพรวมสุนทรียทักษะภาวะผู้นำ	0.694***	< 0.001	ปานกลาง
1. ทักษะด้านการทำงานเป็นทีม	0.475***	< 0.001	ปานกลาง
2. ทักษะด้านการติดต่อสื่อสาร	0.552***	< 0.001	ปานกลาง
3. ทักษะด้านการเป็นผู้นำ	0.581***	< 0.001	ปานกลาง
4. ทักษะด้านการคิดริเริ่ม	0.633***	< 0.001	ปานกลาง
5. ทักษะด้านการวางแผนและการจัดองค์กร	0.551***	< 0.001	ปานกลาง
6. ทักษะด้านการนำเสนอ	0.714***	< 0.001	สูง
7. ทักษะด้านการสอนงาน	0.625***	< 0.001	ปานกลาง
8. ทักษะด้านการพัฒนาตนเอง	0.631***	< 0.001	ปานกลาง
ภาพรวมบรรยากาศองค์การ	0.592***	< 0.001	ปานกลาง
1. มิติโครงสร้างองค์กร	0.424***	< 0.001	ปานกลาง
2. มิติความอบอุ่น	0.413***	< 0.001	ปานกลาง
3. มิติการสนับสนุน	0.450***	< 0.001	ปานกลาง
4. มิติการให้รางวัล	0.381***	< 0.001	ปานกลาง
5. มิติความขัดแย้ง	0.452***	< 0.001	ปานกลาง
6. มิติมาตรฐานการปฏิบัติงาน	0.529***	< 0.001	ปานกลาง
7. มิติความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน	0.547***	< 0.001	ปานกลาง
8. มิติความเสี่ยง	0.542***	< 0.001	ปานกลาง
9. มิติความรับผิดชอบ	0.565***	< 0.001	ปานกลาง

***ระดับนัยสำคัญ 0.001

สุนทรียทักษะภาวะผู้นำและบรรยากาศองค์การที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น

พบว่า ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) โดยเลือกตัวแปรปัจจัยสุนทรียทักษะภาวะผู้นำ และ บรรยากาศองค์การที่มีผลกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน

โรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น เข้าสู่วิเคราะห์ เพื่อหาตัวแปรอิสระที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ที่จะถูกเลือกเข้าสมการคือตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติน้อยกว่า 0.05 ซึ่งตัวแปรที่เลือกเข้าในสมการที่สามารถพยากรณ์การปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น ได้แก่ สุนทรียทักษะภาวะผู้นำทักษะ ด้านการนำเสนอ ($p\text{-value}<0.001$) บรรยายาคองค์การ มิติด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ($p\text{-value}=0.001$) สุนทรียทักษะภาวะผู้นำทักษะ ด้านการพัฒนาตนเอง ($p\text{-value}=0.001$) สุนทรียทักษะภาวะผู้นำทักษะด้านการวางแผนและการจัดองค์กร ($p\text{-value}<0.001$) และ สุนทรียทักษะภาวะผู้นำทักษะด้านการติดต่อสื่อสาร ($p\text{-value}=0.008$) มีส่วนร่วมและมีผลต่อการพยากรณ์การปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น ได้ร้อยละ 61.0 ($R^2=0.610$) และได้สมการถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรงซึ่งเป็นสมการทำนายในรูป รายละเอียดดังตารางที่ 5 คะแนนดังนี้

$$Y = 0.419 + (0.557)(\text{สุนทรียทักษะภาวะผู้นำทักษะ ด้านการนำเสนอ}) + (0.219)(\text{บรรยายาคองค์การ มิติด้านความรับผิดชอบต่อสังคม}) + (0.247)(\text{สุนทรียทักษะภาวะผู้นำทักษะ ด้านการพัฒนาตนเอง}) + (0.361)(\text{สุนทรียทักษะภาวะผู้นำทักษะด้านการวางแผนและการจัดองค์กร}) + (0.211)(\text{สุนทรียทักษะภาวะผู้นำทักษะด้านการติดต่อสื่อสาร})$$

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของสุนทรียทักษะภาวะผู้นำและบรรยายาคองค์การที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น

ตัวแปร	B	Beta	T	p-value	R	R ²	R ² adj	R ² change
1. สุนทรียทักษะภาวะผู้นำทักษะด้านการนำเสนอ	0.557	0.582	7.539	<0.001	0.714	0.509	0.506	-
2. บรรยายาคองค์การมิติด้านความรับผิดชอบต่อสังคม	0.219	0.213	3.519	0.001	0.748	0.559	0.566	0.014
3. สุนทรียทักษะภาวะผู้นำทักษะด้านการพัฒนาตนเอง	0.247	0.266	3.365	0.001	0.757	0.573	0.554	0.050
4. สุนทรียทักษะภาวะผู้นำทักษะด้านการวางแผนและการจัดองค์กร	0.361	0.350	3.765	<0.001	0.770	0.594	0.599	0.016
5. สุนทรียทักษะภาวะผู้นำทักษะด้านการติดต่อสื่อสาร	0.211	0.078	2.690	0.008	0.781	0.610	0.585	0.021
ค่าคงที่ 0.419, F=55.280, p-value<0.001, R=0.781, R ² =0.610, R ² adj=0.599								

อภิปรายผล

ผลการศึกษา พบว่าตัวแปรที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน คือสุนทรียทักษะภาวะผู้นำทักษะด้านการนำเสนอ สุนทรียทักษะภาวะผู้นำทักษะ ด้านการพัฒนาตนเอง บรรยากาศองค์การ มิติด้านความรับผิดชอบต่อ สุนทรียทักษะภาวะผู้นำทักษะด้านการติดต่อสื่อสาร และ สุนทรียทักษะภาวะผู้นำทักษะด้านการวางแผนและการจัดองค์กร สามารถร่วมพยากรณ์การปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น ได้ร้อยละ 61.0 ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

สุนทรียทักษะภาวะผู้นำ ทักษะด้านการนำเสนอ ถือเป็นอีกหนึ่งทักษะที่สำคัญต่อการปฏิบัติงานมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะทักษะในการนำเสนอที่มีความเป็นวิชาชีพทางการแพทย์แผนไทย สามารถสร้างความประทับใจที่ดีให้ผู้รับบริการได้ตั้งแต่ครั้งแรกรวมทั้งแก่เพื่อนร่วมงาน หากเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานมีทักษะในการนำเสนอที่มีประสิทธิภาพ สามารถใช้ประโยชน์ที่เหมาะสมสามารถชักชวนโน้มน้าวให้คนอื่นยอมรับความคิดเห็นในการวางแผนหรือดำเนินกิจกรรมต่างๆ สามารถเชิญชวนหรือกระตุ้นให้มีการสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิด การพัฒนาสื่อและรูปแบบในการนำเสนอข้อมูลในสถานที่ต่างๆ และการใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนในการนำเสนอ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งในบริบทของการให้บริการแพทย์แผนไทยในยุคใหม่ที่มีการผสมผสานแพทย์ทางเลือกอื่นๆ เข้าร่วมบูรณาการ เพื่อให้ประชาชน ชุมชน ผู้บริหารและองค์กรได้เข้าใจถึงกระบวนการทำงานการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสานในยุคปัจจุบัน ซึ่งจากผลการศึกษาสอดคล้องกับการปฏิบัติงานในเจ้าหน้าที่สาธารณสุขการศึกษาที่ผ่านมา⁽¹²⁻¹⁴⁾

บรรยากาศองค์การ มิติความรับผิดชอบต่อ ถือเป็นหนึ่งมิติสำคัญสำหรับการปฏิบัติงานของบุคลากรมีความสำคัญในการใช้แก้ปัญหา ความผิดพลาดในการปฏิบัติงาน รวมถึงสำคัญต่อการแสดงความรับผิดชอบต่องาน การพัฒนากระบวนการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จ ซึ่งสภาพแวดล้อมในการทำงานที่บุคลากรรับรู้ถึงหน้าที่ ความรับผิดชอบต่อตนเองในการปฏิบัติงาน มีสิทธิ์ในการตัดสินใจในงานที่ตนเองรับผิดชอบ ซึ่งทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อทั้งในเรื่องของปัญหาผิดพลาด การตัดสินใจ การเสนอความคิดเห็น และการรับผิดชอบต่อผู้อื่น จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการให้ความสำคัญส่งเสริมให้บรรยากาศองค์การให้เกิดความสามัคคีในการทำงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้บริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสานซึ่งมีการบูรณาการในหลากหลายวิชาชีพ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องสร้างบรรยากาศองค์การ มิติความรับผิดชอบต่อเกิดขึ้น เพื่อการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวของบุคลากรในองค์กร ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยการปฏิบัติงานในเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว^(5,15-16)

สุนทรียทักษะภาวะผู้นำ ทักษะด้านการพัฒนาตนเอง ถือเป็นอีกหนึ่งทักษะที่สำคัญต่อการปฏิบัติงานให้มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาการทำงานอย่างต่อเนื่อง มีการปรับปรุงตัวเองอยู่ตลอด พัฒนาความสามารถ

ในการติดตาม ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ใหม่อยู่เสมอ การเข้าใจจุดแข็งและจุดอ่อนของตนเอง มีความพยายาม มุ่งมั่นพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นในการดำเนินงาน รู้จักการพัฒนา แสวงหาความรู้ที่จำเป็นต่องานที่รับผิดชอบ จากการฝึกอบรมและการศึกษาต่อโดยมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้เพิ่มเติม เปิดโอกาสที่จะรับฟัง ข้อเสนอแนะจากผู้อื่น เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพ และมีการพัฒนาด้านอารมณ์ เพื่อให้เกิดการสร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น ซึ่งมีความจำเป็นอย่างกับการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน ที่ต้องมีการพัฒนาต่อยอดเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ควบคู่กับระบบการแผนในยุคปัจจุบัน รวมทั้งการประสานวิชาชีพ ให้เกิดการพัฒนาต่อยอดสู่การนำไปใช้ให้กว้างขวาง ทักษะด้านการพัฒนาตนเองจึงเป็นทักษะอีกหนึ่งทักษะ ที่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขพึงควรจะมี การปฏิบัติงานให้ได้ประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้อง กับงานวิจัยการปฏิบัติงานในเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว⁽¹⁷⁻¹⁹⁾

สุนทรียทักษะภาวะผู้นำ ทักษะด้านการวางแผนและการจัดองค์กร เป็นทักษะที่สำคัญต่อการปฏิบัติงาน สามารถนำไปใช้กำหนดแนวทาง กำหนดบทบาทหน้าที่งานขององค์กร การกำหนดวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายองค์กร กำหนดทางเลือกในการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้า มีการกำหนดโครงสร้างขององค์กร ในการทำงาน กำหนด อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานไว้ชัดเจน กล่าวคือ การกำหนด เป้าหมายขององค์กรในการปฏิบัติงานให้เป็นแนวทางเดียวกันในระยะสั้น ระยะยาวมีระยะเวลาที่ชัดเจน ก่อนเริ่มปฏิบัติงาน ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งในบริบทของการปฏิบัติงานแพทย์ไทยในการให้บริการ ซึ่งต้อง มีขอบเขตการดำเนินการให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งยังเป็นทักษะที่ใช้ในการส่งเสริม การพัฒนางานแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสานในการพัฒนาระบบการคิดอย่างเป็นระบบ ลดปัญหา ความผิดพลาด จากการคิดวิเคราะห์ในการวางแผน ดังนั้นจึงเป็นอีกหนึ่งทักษะที่ต้องส่งเสริมพัฒนาให้เกิด การพัฒนาไปใช้ได้ในสถานการณ์จริงอย่างยิ่ง ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยการปฏิบัติงานใน เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว^(17,19)

สุนทรียทักษะภาวะผู้นำ ทักษะด้านการติดต่อสื่อสาร ถือเป็นทักษะสำคัญ เพื่อนำไปใช้ในการพูดคุย แลกเปลี่ยน ถ่ายทอดความคิดต่อบุคคลอื่นได้อย่างชัดเจน รวมถึงใช้ในการจับประเด็นสำคัญในการพูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งในบริบทของการให้บริการและการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ภายในองค์กร ซึ่งเป็นทักษะความสามารถในการสื่อสารกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการสื่อสารกับเพื่อนร่วมงาน มีความสามารถในการถ่ายทอดความคิดเห็นของตนเองต่อบุคคลอื่น ได้อย่างชัดเจน มีความสามารถในการสนทนา จับประเด็นสำคัญของคู่สนทนาเมื่อมีการพูดคุยแลกเปลี่ยน มุมมองความคิด สามารถอภิปรายประเด็นที่สนทนา และ ถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการให้ผู้อื่นเข้าใจได้ชัดเจน ซึ่งวิชาชีพแพทย์แผนไทย เป็นวิชาชีพหนึ่งที่มีความเฉพาะทางเฉพาะด้านอย่างมาก ต้องอาศัยทักษะ ความเชี่ยวชาญในการถ่ายทอดหรือทำความเข้าใจ บุคลากรแพทย์แผนไทยจึงมีความจำเป็นที่ต้องมีทักษะ การสื่อสาร ที่จะเป็นตัวนำองค์ความรู้ไปสู่ชุมชน และสื่อสารกับเพื่อนร่วมงาน วิชาชีพอื่นให้การปฏิบัติงาน เป็นไปตามแนวทางเดียวกัน เพื่อการพัฒนาบูรณาการอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งผลการศึกษา

ในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยการปฏิบัติงานในเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว^(17-18, 20)

ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

1. องค์การบริหารส่วนจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ควรส่งเสริมและพัฒนาปัจจัยสุนทรีย์ทักษะภาวะผู้นำ ทักษะด้านการนำเสนอ ให้มีการวางแผนในการนำเสนองานในแต่ละครั้ง มีการเตรียมความพร้อม ศึกษาข้อมูลให้ครบถ้วนสมบูรณ์ เพื่อการติดตาม กำกับ ประเมินผลการปฏิบัติงานจากผู้บริหารและหน่วยงาน รวมถึงควรมีการจัดเวทีวิชาการ เพื่อให้เกิดการเพิ่มพูนทักษะการนำเสนอผลการปฏิบัติงานและเกิดการพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง
2. องค์การบริหารส่วนจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ควรส่งเสริมและพัฒนาปัจจัยบรรยากาศองค์การ มิติความรับผิดชอบ มีวางแผนและวิเคราะห์การมอบหมายงานอย่างเท่าเทียมกัน กระจายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบเสมอกัน และให้ทุกฝ่ายร่วมรับผิดชอบในกระบวนการการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความร่วมมือให้การจัดการกับปัญหา ความผิดพลาด วิเคราะห์แก้ไข และการรับผลประโยชน์ร่วมกัน
3. องค์การบริหารส่วนจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ควรส่งเสริมและพัฒนาปัจจัยสุนทรีย์ทักษะภาวะผู้นำ ทักษะด้านการพัฒนาตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในแง่ของการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน การอบรมฟื้นฟู ทบทวนความรู้ในอย่างต่อเนื่องทุกปี ให้เกิดความเชี่ยวชาญและการนำไปจริงในองค์กร รวมทั้งการพัฒนา ศักยภาพผู้ปฏิบัติงานเพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่ๆเพื่อมาพัฒนาองค์กร โดยการส่งเสริมบุคลากรในศึกษาต่อ หรืออบรมจากหน่วยงาน เพื่อได้ความรู้ความสามารถใหม่มาพัฒนาองค์กรให้เกิดการปฏิบัติงานที่สอดคล้อง กับยุคสมัยใหม่
4. องค์การบริหารส่วนจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ควรส่งเสริมและพัฒนาปัจจัยสุนทรีย์ทักษะภาวะผู้นำ ทักษะด้านการวางแผนและการจัดองค์กรให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมมีการวางแผนงานและจัดองค์กรร่วมกันอย่างชัดเจน เป็นธรรม และโปร่งใส รับฟังทุกความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ซึ่งยังรวมถึงการกำหนดขอบเขตการปฏิบัติงาน อย่างเหมาะสม ทั้งในเรื่องของการปฏิบัติงานและเวลาในการดำเนินการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ของบุคลากรให้สามารถ พัฒนาศักยภาพนั้นให้เกิดความชำนาญในการปฏิบัติงาน
5. องค์การบริหารส่วนจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ควรส่งเสริมและพัฒนาสุนทรีย์ทักษะภาวะผู้นำ ทักษะด้านการติดต่อสื่อสาร ให้มีการประชุมหรือเวทีวิชาการ ในการแลกเปลี่ยน พัฒนา องค์ความรู้ใหม่ๆในการปฏิบัติงาน รวมทั้งสร้าง ให้องค์กรนั้นเกิดองค์การแห่งการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาในภาพองค์กร ในการถ่ายทอด ความสามารถ ความชำนาญการ ความเชี่ยวชาญ ให้แก่บุคลากรในองค์กรอย่างทั่วถึงและครอบคลุม

กิตติกรรมประกาศ

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณ วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ ภาควิชาการบริหาร สาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นทุกท่าน รวมทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดขอนแก่น และบุคลากร สาธารณสุขทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี ตลอดจนบุคคล ที่เกี่ยวข้องที่ไม่ได้เอ่ยนามไว้ ณ ที่นี้ ทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

1. โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์, ปารณัฐ สุขสุทธิ, ยงค์ศักดิ์ ตันติปิฎก, มณฑาวดี คุรมิชัย, กุลพล คุปรัตน์. นโยบาย การพัฒนาการแพทย์แผนไทยการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือกในการ เข้าสู่ประชาคมอาเซียน. สำนักวิจัยสังคมและสุขภาพ, สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัด กระทรวงสาธารณสุข; 2557.
2. กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข. คู่มือแนวทางการดำเนินงานบริการ แพทย์แผนไทย. กลุ่มงานการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข; 2565.
3. สถาบันการแพทย์แผนไทย กรมการแพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือก. คู่มือสำหรับผู้บริหารงานด้าน การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; 2560.
4. Cohen J. Statistical power analysis for the behavioral sciences. 2nd ed. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates; 1988.
5. ศุมาลีน ดิจันท์, ประจักษ์ บัวผัน. แรงจูงใจและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน แพทย์แผน ไทยของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดเลย. วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น (ฉบับบัณฑิตศึกษา). 2562;19(2):166-76.
6. วินัส พิฆณิชัย, สมจิต วัฒนาชยากุล, เบญจมาศ ตุลยนิติกุล. สถิติพื้นฐานสำหรับนักสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: โพธิ์พริ้นติ้ง; 2547.
7. Crosbie R. Learning the soft skills of leadership. Industrial and commercial training. 2005;37(1):45-51.
8. Litwin GH, Stringer RA. Motivation and Organizational Climate. Boston, MA: Graduate School of Business Administration, Harvard University; 1968.
9. Likert R. The human organization: Its management and value. New York: McGraw-Hill; 1967.
10. สำเริง จันทสุวรรณ, สุวรรณ บัวทวน. ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. ขอนแก่น: ภาควิชาสังคมวิทยา และมนุษยวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2547.

11. Elifson KW, Runyon RP, Haber A. Fundamentals of social statistics. New York, NY: McGraw-Hill; 1990.
12. รัตนกรณ ประชากุล, ชนะพล ศรีฤๅชา. สุนทรียทักษะภาวะผู้นำที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดขอนแก่น. วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2562;12(1):86-94.
13. วรณกร ตาบ้านดู่. สุนทรียทักษะผู้นำที่มีผลต่อการจัดการความขัดแย้ง ของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในจังหวัดขอนแก่น. วารสารวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ. 2559;10(1):220-16.
14. สฤๅณพลชัย บัวจันทร์, ชนะพล ศรีฤๅชา. สุนทรียทักษะภาวะผู้นำที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดขอนแก่น. วารสารสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 จังหวัดขอนแก่น. 2559;23(3):77-85.
15. พรธชา อินทะธรมย์, ประจักษ์ บัวผัน. บรรยาการศอๅงการและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน ของนักวิชาการสาธารณสุข ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดมหาสารคาม. วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น (ฉบับบัณฑิตศึกษา). 2564;22(2):201-12.
16. นครินทร์ ประสิทธิ์, ประจักษ์ บัวผัน. และบรรยาการศอๅงการที่มีผลต่อการปฏิบัติงานเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดนครราชสีมา. วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น (ฉบับบัณฑิตศึกษา). 2561;18(2):65-77.
17. สุระศักดิ์ เจริญคุณ, ชนะพล ศรีฤๅชา. สุนทรียทักษะภาวะผู้นำที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามสมรรถนะการมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น. วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2563;13(3):69-77.
18. ทักษิณา บุญขันธ, ประจักษ์ บัวผัน, ชัญญา อภิบาลกุล. คุณลักษณะส่วนบุคคลและสุนทรียทักษะผู้นำที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในจังหวัดอุดรธานี. วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น (ฉบับบัณฑิตศึกษา). 2562; 19(3):142-53.
19. คณศวร โคตรทา, ชนะพล ศรีฤๅชา. สุนทรียทักษะภาวะผู้นำที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานตามสมรรถนะการมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้ช่วยสาธารณสุขอำเภอ ในเขตสุขภาพ ที่ 8. วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้. 2560;4:273-91.
20. กฤๅณะ อุๅนทะโคตร, ประจักษ์ บัวผัน, สุรชัย พิมหา. ปัจจัยแห่งความสำเร็จและสุนทรียทักษะผู้นำ ต่อการประเมินโครงการของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดกาฬสินธ. วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2562;12(2).7-18.